

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Nauczcie dzieci grać w szachy, a o ich przyszłość możecie być spokojni.
(Paul Morphy)

W roku szkolnym 2015/2016 nasza szkoła przystąpiła do Ogólnopolskiego Projektu Polskiego Związku Szachowego „**Edukacja przez Szachy w Szkole**”.

Zadaniem tego programu nie jest szybkie wytrenowanie mistrzów, a jedynie nauczenie możliwie jak największej liczby dzieci gry w szachy. Daje on jednak solidne podstawy przed przystąpieniem do treningów w klubie, czy na zajęciach pozalekcyjnych.

Nauczenie szerokiej grupy dzieci podstaw gry w szachy będzie korzystnie oddziaływało na ich rozwój ogólny, a zwłaszcza kompetencje matematyczne, szczególnie w zakresie:

- ♣ logiki,
- ♦ orientacji przestrzennej,
- ♥ myślenia analitycznego,
- ♠ rozwiązywania problemów;
- ♣ kształtowania ważnych cech osobowości, jak odpowiedzialność, koncentracja, intuicja i odwaga

Program nauki gry w szachy przeznaczony jest dla dzieci klas I-III szkoły podstawowej. W tym roku szkolnym we wszystkich klasach drugich nauka gry w szachy będzie prowadzona raz w tygodniu w wymiarze 1 godziny lekcyjnej jako obowiązkowe zajęcia edukacyjne. Treści przewidziane dla klasy II są łatwe, każde jednak dziecko posiada umiejętność gry w szachy na podstawowym poziomie.

Szachy odgrywają istotną rolę w nabywaniu i kształtowaniu wielu umiejętności wykorzystywanych przez człowieka w ciągu całego życia. Wprowadzenie nauki gry w szachy w młodszym wieku szkolnym wpływa wszechstronnie na rozwój uczniów. Dzieci uczące się grać w szachy dostrzegają w nich przede wszystkim rozrywkę, nie zdając sobie sprawy, że bawiąc się drewnianym wojskiem doskonalą swoje umysły. Jak każda gra, szachy wymagają przestrzegania określonych zasad i reguł. Szachista musi wykazać się zdyscyplinowaniem, wolą walki, wyobraźnią. Biorąc pod uwagę najnowsze badania dotyczące wpływu gry w szachy na rozwój dzieci, można stanowczo stwierdzić, że szachy:

- ♣ **rozwijają zainteresowania** – dziecko poznaje nową dyscyplinę, której istotą jest samodzielne, logiczne rozumowanie, łączące poszczególne elementy wiedzy w jedną harmonijną całość; gra w szachy „wciąga”, powoduje, że dziecko pragnie wygrać, a gdy mu to nie wychodzi, nie wycofuje się, ale analizuje swoje błędy i myśli o rewanżu,
- ♠ **wyzwalają, pobudzają aktywność twórczą** – specyfika gry w szachy wyklucza odtwórcze traktowanie tego zagadnienia, a wszelkie próby bezmyślnego naśladownictwa skazane są z góry na niepowodzenie; dziecko samo kreuje wydarzenia na szachownicy i ponosi za nie pełną odpowiedzialność,
- ♥ **rozwijają pamięć i uwagę** – *główną umiejętnością w szachach jest zdolność zreasumowania każdej pozycji w sposób dynamiczny, w kategoriach najważniejszych jej elementów* (P.G. Zimbardo, F.L. Ruch: „Psychologia i życie”, Warszawa 1997, s.198); zreasumowanie pozycji możliwe jest dzięki skupieniu uwagi (koncentracja) i zdolności zapamiętywania (przechowywania informacji); ćwiczenia pamięci i uwagi powodują rozwój tych funkcji,

- ◆ **doskonałą myślenie logiczno-wyobrażeniowe** – *ludzie myślą czasami za pomocą wyobrażeń, które są obrazami psychicznymi rzeczywistych doznań zmysłowych* (Tamże, s.196), ten właśnie rodzaj myślenia gra szachowa rozwija najpełniej,
- ♥ **rozwijają pozytywne sfery osobowości** – szachy kształtują poczucie obiektywizmu, uznawanie prawd innych ludzi, uczą tolerancji, reakcji na sukcesy i niepowodzenia,
- ♣ **uczą konsekwencji i wytrwałości w działaniu** – dzieci mające styczność z szachami, zupełnie inaczej niż rówieśnicy podchodzą do porażek tzn. zazwyczaj ponownie starają się rozwiązać określony problem (konsekwencja) i czynią to aż do skutku (wytrwałość), podczas gdy pozostali bądź rezygnują z wykonania zadania, bądź też obniżają sobie skalę trudności,
- ♠ Mówiąc o szachach nie można pominąć **aspektu wychowawczego**, jaki niesie ze sobą gra. Aspektu rozpatrywanego w kategorii nagrody i kary, bo czymże innym jak nie karą jest przegrana? W dodatku wymierzona natychmiast i adekwatnie do czynu! To samo można powiedzieć o nagrodzie, jaką bez wątpienia jest dla młodego człowieka zwycięstwo osiągnięte dzięki sile własnego umysłu.

Jak krótko można określić rolę szachów w kształceniu?

Szachy to narzędzie stymulujące rozwój emocjonalny i intelektualny dziecka, kształtujące jego osobowość i pozwalające na rozwój twórczego potencjału, który drzemie w każdym młodym człowieku.

(Waldemar Gałazewski, Andrzej Modzelan)